

STORTINGET

Representantforslag 209 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson

Dokument 8:209 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om en helhetlig plan for å beskytte norsk kystnatur mot nitrogenforurensning

Til Stortinget

Bakgrunn

Nitrogenforurensning skaper store og økende miljøskader i kystfarvann. I Norge er blant annet Oslofjorden så tungt belastet av nitrogenforurensning at hele økosystemet står i fare. Dersom det ikke tas et samlet grep for å begrense nitrogentilførselen til norske kystfarvann, kan tilførselen øke ytterligere som følge av økt kunstgjødselbruk til matkornproduksjon, videre vekst i oppdrettsnæringen, mer gjødsling av skog, renseanlegg som filtrerer nitrogen for dårlig eller ikke renser nitrogen overhodet, og generelt økt avrenning på grunn av økende klimaendringer.

Forslagsstiller mener det er behov for en samlet, målrettet offentlig plan for å hindre at dette medfører enda større skader fra nitrogenforurensning i norske kystfarvann.

Vannforskriften § 4 slår fast:

«Tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand.»

Per i dag ligger 23 pst. av vannområdene an til ikke å nå miljømålene i vannforskriften som følge av forurensning.

Hovedkildene til nitrogentilførsel til kystområder er avrenning fra jord- og skogbruk, for dårlig eller manglende nitrogenrensing samt fiskeoppdrett. I Oslofjorden, der store områder ikke oppfyller kravene til økologisk tilstand i vannforskriften, er situasjonen foreløpig mest alvorlig. Fjorden er fra før av overbelastet av en rekke inngrep. Tilførsler av nitrogen, fosfor og partikler er høyere enn fjorden naturlig håndterer. Det fører til algeoppblomstring og tilslamming, med blant annet fiske- og fugledød som resultat. Hvis nitrogenavrenningen øker, kan man i økende grad forvente lignende skader i flere fjorder.

I Oslofjorden fører høye nitrogentilførsler til at bunn, tare, sjøgress og andre arter dekkes av alger som kveler naturlige tarearter og ålegress. Den naturlige taren og ålegressengen er viktige oppvekst- og leveområder for mange arter av fisk og annet dyreliv. Dette har blant annet medvirket til kollaps i bestandene av torsk, andre fiskearter og kanskje blåskjell i Oslofjorden.

I innelukkede områder, som for eksempel Frierfjorden, Drammensfjorden og Iddefjorden, bidrar algevekst som følge av nitrogenforurensning til at oksygenet forsvinner helt i dypere vannlag når mye biomasse råtner der. Alle arter forsvinner fra slike områder. Det er tegn til oksygenvinn også i nye områder.

Rapporten «Utredning av behovet for å redusere tilførselene av nitrogen til Ytre Oslofjord» (Miljødirektoratet, 2021) viser at det slippes ut altfor mye nitrogen i Ytre Oslofjord, og at det trengs strakstiltak for forbedring av forholdene. Rapporten viser at de største påvirkningene er avrenning fra landbruk og utslipp fra kommunalt avløp. Landbruk utgjør den største tilførselen, men utslipp fra avløp har vokst mest.

På Vestlandet og nordover tilfører oppdrettsanlegg store mengder nitrogen til kystområdene. Ifølge rappor-

ten «Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2021 – kunnskapsstatus» (Havforskningsinstituttet, 2022) er oppdrettsanlegg den største kilden til utslipp av næringssalter (nitrogen og fosfor) til kystområder fra Rogaland til Finnmark. Havforskningsinstituttet anser foreløpig utslipp av næringssalter som et begrenset problem i disse områdene, men den planlagte videre veksten i oppdrettsnæringen kan ifølge Havforskningsinstituttet skape problemer på sikt.

Uten en samlet plan for og kontroll med nitrogen-tilførselen til norske kystfarvann er det grunn til å vente at tilførselen vil fortsette å øke, med de dramatiske konsekvensene det vil ha for kystnaturen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2023, om en nasjonal plan for styring og begrenning av avrenning av næringssalter til kystfarvann. Planen skal sikre at vannkvaliteten alle steder holdes eller bringes innenfor kravene til «god tilstand» eller bedre i henhold til vannforskriften § 4 innen 2027.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at alle kommunale avløpsrenseanlegg med utslipp til vannforekomster der høye nitrogenverdier bidrar til svekket økologisk tilstand, innfører nitrogenrensing senest innen 2027.

7. april 2022

Rasmus Hansson